

Program Rozwoju Inteligentnych Specjalizacji i Przedsiębiorczości Województwa Podlaskiego (RIS3)

Notatki z Konsultacji Społecznych (styczeń-luty 2015):

1. Realizacja spotkań konsultacyjnych:

Konsultacje społeczne Programu zostały zorganizowane i przeprowadzone wspólnie przez UMWP oraz wykonawcę, zgodnie z poniższym harmonogramem oraz przy udziale następujących podmiotów:

Miejsce	Data	Liczba uczestników	W tym przedsiębiorców	W tym ośrodków naukowo-badawczych	W tym instytucji otoczenia biznesu
Bielsk Podlaski	20 stycznia 2015	46	18	4	2
Suwałki	21 stycznia 2015	46	14	5	13
Łomża	22 stycznia 2015	28	12	4	2
Białystok	2 lutego 2015	134	55	31	18

2. Uwagi, pytania i wnioski dotyczące Programu oraz odpowiedzi udzielone przez przedstawicieli UMWP i wykonawcy:

Bielsk Podlaski:

- Uwaga:* Realizacja innowacji w obszarze OZE nie jest możliwa bez ustawy regulacyjnej, dodatkowo wiele inwestycji nie zapewnia rentowności nawet przy wysokim poziomie dofinansowania.

Odpowiedź: Program IS ogranicza się do wspierania działań B+R, przy czym należy zauważyć iż innowacje w OZE są bardzo istotne dla województwa i zostały ujęte w Programie. Uregulowania prawne powinny zostać przygotowane w najbliższym czasie i nie stanowić bariery dla podejmowania działalności badawczo-rozwojowej w obszarze OZE.

- Uwaga:* W subregionie B. Podlaskiego bardzo ważną branżą jest budownictwo, ze znacznym potencjałem eksportowym i innowacyjnym. Wydaje się, iż ta branża została pominięta w RIS, podobnie jak w początkowej wersji Strategii Rozwoju Województwa.

Odpowiedź: Program IS ujmuje branżę budownictwa w zakresie innowacji o charakterze ekologicznym, co pozwala np. na realizację projektów B+R przez firmy budowlane w zakresie budownictwa ekologicznego, energooszczędnego czy pasywnego, przy czym rodzaj materiałów konstrukcyjnych jest bez znaczenia. Należy zauważyć, iż Program nie rodzi istotnych ograniczeń branżowych za wyjątkiem jednostek publicznych, które będą mogły uzyskać wsparcie wyłącznie dla projektów w zakresie rdzenia specjalizacji. Program nie dotyczy wprost wsparcia działalności eksportowej, niemniej jednak potencjał eksportowy związany z podejmowanymi działaniami B+R będzie brany pod uwagę przy wyborze projektów.

3. *Uwaga:* Strategia Rozwoju Województwa zakłada ukierunkowanie się na współpracę z krajami sąsiednimi (specjalizacja WSCHÓD). Program nie przewiduje takiej specjalizacji podczas gdy powiązania handlowe i kooperacyjne np. z Rosją są bardzo istotne dla regionu.

Odpowiedź: Specjalizacja strategiczna 'Wschód' nie przedstawia sobą znaczącej zawartości B+R, więc jako taka nie może stanowić inteligentnej specjalizacji regionu w obszarze B+R. Natomiast wyniki działalności badawczo-rozwojowej w regionie mogą i powinny przekładać się na zwiększoną sprzedaż na rynki wschodnie, jak również wzajemne inwestycje. Wsparcie eksportu jest przewidziane w PO Polska Wschodnia i powinno obejmować kierunki wschodnie również.

4. *Uwaga:* Program powinien kłaść nacisk na wiązanie nauki i biznesu. W tym zakresie potrzebne są szeroko zakrojone działania zachęcające i animacyjne, np. spotkania przedstawicieli nauki, biznesu, instytucji otoczenia biznesu oraz brokerów innowacji. Takie powinny zostać wyeksponowane w Programie i wspierane.

Odpowiedź: Komercjalizacja i pro-biznesowe nastawienie sektora nauki jest trudne i ograniczone aktualnymi rozwiązaniami systemowymi. Nie ma przeszkód w inicjowaniu kontaktów roboczych na linii nauka-biznes, a Program takie działania przewiduje. UMWP weźmie tę potrzebę pod uwagę przy planowaniu własnych działań wspierających wdrażanie RPOWP, w tym w ramach pomocy technicznej. Z drugiej strony należy podkreślić, iż takie działania nie są wysokokosztowe, wymagają natomiast zmiany mentalnej, a ta powinna być wypracowana przy wspólnym zrozumieniu celów nadrzędnych. Miejscem budowania wspólnego zrozumienia jest np. Podlaskie Forum Terytorialne, przewidziane w systemie instytucjonalnym monitorowania IS.

5. *Uwaga:* Brakuje wsparcia na działalność handlową np. w zakresie obrotu żywnością produkowaną lokalnie, przy czym rodzimy rozproszony kapitał nie ma szans w konkurencji z wielkimi korporacjami z zagranicy.

Odpowiedź: Nie mamy przeciwwskazań do wspierania działalności B+R w zakresie marketingu, dystrybucji o ile wiązać się będą z nią korzyści gospodarcze w regionie. Jeżeli natomiast chodzi o wdrażanie innowacji m.in. marketingowych, organizacyjnych w działalności handlowej, to tego rodzaju inwestycje mogą otrzymać dofinansowanie z Działania 1.3 RPOWP 2014-2020. Należy podkreślić, że w przypadku inwestycji dotyczących wdrażania innowacji w sektorze usługowym, będzie to najprawdopodobniej wsparcie instrumentami zwrotnymi (pożyczki, poręczenia, wejścia kapitałowe), a nie dotacjami. Wydaje się również, że rozwiązaniem rozproszenia jest występowanie podmiotów lokalnych grupowo, we wspólnych projektach B+R. Sektor żywnościowy zaliczony jest do rdzenia specjalizacji regionu, a ogólnie znana marka 'zielonego' regionu nie jest dostatecznie wykorzystana. Pomoc publiczna jest kierowana głównie do MŚP, właśnie ze względu na potrzebę wyrównywania pozycji konkurencyjnych przedsiębiorstw różnych wielkości.

6. *Uwaga:* Kiedy i gdzie można konsultować pomysły na projekty B+R oraz do RPOWP?

Odpowiedź: Na obecnym etapie – przed zatwierdzeniem Programu IS, wszelkie podmioty mogą zgłaszać uwagi do projektów stosownych dokumentów, również poprzez udział w grupach roboczych. Temu m.in. służą te konsultacje. RPOWP powinno zostać zatwierdzone przez KE w ciągu najbliższych tygodni, co oznacza rychłą możliwość zgłaszania uwag do kształtu Uszczegółowienia RPOWP.

Suwałki

7. *Uwaga:* Wydaje się, że w Inteligentnych Specjalizacjach województwa zabrakło przemysłu metalowego, chociaż można go chyba znaleźć w zakresie przemysłu maszynowego. Nie widać też przemysłu meblarskiego.

Odpowiedź: Przemysł metalowy jest kwalifikowany jako branża składowa przemysłu maszynowego. Przemysł meblarski, w zakresie działań B+R+I ukierunkowanych na ekologię, jest uwzględniony w rdzeniu specjalizacji w ramach obszaru 'Ekoinnowacje'.

8. *Uwaga:* Działalność badawczo-rozwojowa, innowacyjna i inwestycyjna firm regionu wymaga wsparcia. Rodzi się pytanie, czy następujące projekty będą się kwalifikowały do wsparcia: audyt innowacyjności, wymiana parku technologicznego, założenie klasy zawodowej/technicznej, opracowanie i wdrożenie programu oszczędności energetycznej? Wreszcie rodzi się pytanie, czy klastr metalowy może uzyskać wsparcie finansowe np. na budowę wspólnej fabryki?

Odpowiedź: Nie wszystkie z wymienionych działań mogą oczywiście być finansowane ze środków przewidzianych na IS, czyli B+R+I. W zakresie wsparcia B+R przewiduje się dofinansowanie dotacjami działań bezpośrednio związanych z działalnością badawczo-rozwojową. W tym kontekście audyt innowacyjności czy audyt technologiczny należy uznać za działania przygotowawcze, tym samym niepodlegające wsparciu jako samodzielny projekt. Wsparcie tego typu niezbędne do rozwoju działalności B+R będzie możliwe jako element projektu B+R przedsiębiorstwa. Z drugiej strony wymiana parku technologicznego ma charakter inwestycyjny i jako taka wykracza poza B+R. Jednakże, aby park technologiczny spełnił oczekiwania danego przedsiębiorstwa, może ono podjąć projekt B+R polegający na wypracowaniu określonych rozwiązań technologicznych, które spowodują wyższą wydajność/nniższą materiało- i energochłonność produkcji. Takie działania B+R mogą być wykonane we współpracy z potencjalnym dostawcą technologii lub jednostkami naukowo-badawczymi lub łącznie z obydwojoma kategoriami partnerów, i mogą być jak najbardziej wsparte w ramach IS. Jako skutek firma skorzysta ze wsparcia B+R i uzyska lepsze rozwiązania w zakresie nowego parku technologicznego. Jeżeli chodzi o wspólne inwestycje klastrów czy grup przedsiębiorstw, to są one jak najbardziej pożądane. W przypadku budowy zakładu produkcyjnego na potrzeby grupy firm najprostszym rozwiązaniem jest chyba powołanie spółki, w której udziałowcami będą uczestnicy klastra/sektora.

9. *Uwaga:* Czy sektor szutniczy/budowy łodzi z tworzyw sztucznych zalicza się do specjalizacji 'wschodzących' województwa?

Odpowiedź: Aby definitywnie odpowiedzieć na to pytanie, należy przeanalizować kryteria specjalizacji wschodzących, czyli sprawdzić dynamikę sektora i zakres specjalizacji krajowych (KIS). W toku wypracowania wersji końcowej Programu IS i Przedsiębiorczości zweryfikujemy ten postulat, zakładając iż przemysł szutniczy zasługuje na uwzględnienie chociażby ze względu na wysoki poziom koncentracji. Należy również podkreślić, iż nasze IS opierają się na koncepcji łańcucha wartości, więc np. innowacje w zakresie przemysłu metalowego/maszynowego czy ekoinnowacje w zakresie przetwarzania drewna, które znajdują zastosowanie w przemyśle szutniczym, będą kwalifikowane do wsparcia.

10. *Uwaga:* Jaki jest przewidywany poziom wsparcia przedsiębiorstw w ramach IS?

Odpowiedź: Poziom dofinansowania jest regulowany zgodnie z tzw. mapą pomocy regionalnej i uzależniony od wielkości przedsiębiorstwa oraz przeznaczenia pomocy.

11. *Uwaga:* Jakie są minimalne i maksymalne wartości instrumentów wsparcia IS?

Odpowiedź: O tych wartościach będzie decydować demarkacja między programami krajowymi i regionalnymi. Na chwilę obecną nie ma jeszcze ostatecznych ustaleń, ale spodziewamy się, iż wartości maksymalne wsparcia na poziomie regionalnym będą niższe od postulowanych przez władze regionu. Innymi słowy, duże projekty trafią do programów krajowych. W zakresie

IS zachęcamy do korzystania zarówno z RPOWP jak i programów krajowych – POIR, POWER. Mimo iż konkurencja będzie większa, to budżety są również bardzo duże. Województwo potrzebuje środków zewnętrznych (z programów krajowych i wspólnotowych), aby skutecznie zrealizować zamierzone cele IS.

12. Uwaga: Czy B+R w zakresie turystyki będzie wspierane?

Odpowiedź: Co do zasady w aktualnej perspektywie finansowej turystyka nie korzysta ze szczególnego preferencyjnego wsparcia, ale ze wsparcia wykluczona nie jest. Podlaskie charakteryzuje wysoki wskaźnik koncentracji dla sektora 'zakwaterowanie', więc zależnie od ostatecznych kryteriów dla IS regionalnych i listy IS krajowych, sektor ten będzie mógł podejmować działania B+R przy wsparciu publicznym. Zgodnie z przyjętą w regionie koncepcją łańcucha wartości, sektor turystyczny może korzystać wsparcia w przypadku realizacji projektów dotyczących szeroko rozumianych usług medycznych (np. turystyka zdrowotna) czy ekoinnowacji.

13. Uwaga: Czy samorząd lokalny może być partnerem ośrodka naukowego w działaniach B+R podlegających wsparciu?

Odpowiedź: Co do zasady samorząd lokalny podejmujący działalność gospodarczą z punktu widzenia pomocy publicznej traktowany jest na równi z przedsiębiorstwami prywatnymi, więc jeżeli prowadzi B+R, to nie ma przeszkód do uzyskania wsparcia. Z drugiej strony rodzi się pytanie o zasadność prowadzenia działalności gospodarczej (w tym B+R) przez administrację publiczną, kiedy jej zadaniem nie jest wstępowanie w obszary, które są domeną podmiotów prywatnych. W tej sytuacji trzeba będzie rozstrzygnąć sprawę w oparciu o końcowe zasady wsparcia IS i konkretny pomysł na projekt.

Łomża

14. Uwaga: W poprzedniej perspektywie finansowej zakup know-how i nowych technologii był promowany, czy w przyszłości zakup gotowych rozwiązań będzie wspierany? Jakie są przewidywane poziomy wsparcia dotacjami?

Odpowiedź: Wydatki związane z B+R polegające na nabyciu częściowych rozwiązań dla danego przedsięwzięcia B+R są jak najbardziej przewidziane we wsparciu. Jeżeli natomiast chodzi o zakup technologii czy innowacyjnych środków trwałych, to tego rodzaju zakupy wykraczają poza zakres wsparcia działalności badawczo-rozwojowej w ramach Inteligentnych Specjalizacji, a tym samym mogą otrzymać dofinansowanie z Dz. 1.3 RPOWP 2014-2020. Należy podkreślić, że w przypadku inwestycji dotyczących zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych, jak również wdrażania innowacji w sektorze usługowym, będzie to najprawdopodobniej wsparcie instrumentami zwrotnymi (pożyczki, poręczenia, wejścia kapitałowe), a nie dotacjami. W przypadku wdrażania innowacji w sektorze produkcyjnym wsparcie będzie udzielane w formie dotacji. Poziomy wsparcia określają stosowne przepisy pomocy publicznej, w tym tzw. Mapa pomocy regionalnej. I tak w województwie podlaskim co do zasady mikro i małe przedsiębiorstwa mogą uzyskać do 70% dotacji, średnie przedsiębiorstwa – do 60%, duże – do 50%, przy czym duże mogą być wspierane wyłącznie w zakresie B+R. Niektóre działania są skierowane do MŚP.

15. Uwaga: W jaki sposób będzie przebiegała ocena innowacyjności projektów B+R?

Odpowiedź: W tym zakresie mamy już dobre doświadczenia z poprzedniego okresu. Nie będziemy wprowadzać opinii o innowacyjności, które okazywały się często niewiarygodne i mało pomocne. Przewidujemy system oceny merytorycznej z udziałem niezależnych ekspertów. Potencjał konkurencyjny/gospodarczy projektów wydaje się jednym z dobrych kryteriów selekcji, czyli poziom

przewidywanych przychodów związanych z rezultatem projektu. Kryteria zostaną ostatecznie wypracowane w Uszczegółowieniu RPOWP.

16. Uwaga: Czy przewiduje się wsparcie łączenia firm, fuzji i przejęć, które są często elementem unowocześniającego struktury ekonomiczne?

Odpowiedź: Struktury własnościowe kształtowane są przez przedsiębiorców bez ingerencji ze strony władz publicznych w ramach istniejącego porządku prawnego. Z punktu widzenia polityki publicznej trudno byłoby znaleźć uzasadnienie wspierania przejęć i łączenia się firm. Z drugiej strony wspólne przedsięwzięcia grup przedsiębiorstw w zakresie B+R podlegać będą wsparciu w ramach IS. Firmy powinny dążyć do rozwijania więzi kooperacyjnych w pierwszej kolejności, a na dalszych etapach o konsolidacji kapitałowej czy przejęciach.

17. Uwaga: Wsparcie przedsiębiorczości napotyka na przeszkody o charakterze systemowym. W oparciu o doświadczenia PUP-ów, osoby uzyskujące dotacje na uruchomienie działalności gospodarczej wskazują jako powód jej likwidacji wysokie składki ZUS i podatki po okresie wsparcia, np. firmy budowlane funkcjonują przeciętnie 2 lata po czym trafiają do szarej strefy.

Odpowiedź: Na poziomie regionalnym nie mamy możliwości zmian regulacyjnych w zakresie rejestracji i zobowiązań publiczno-prawnych przedsiębiorstw. Z drugiej strony województwo potrzebuje znacznie większej liczby aktywnych firm, które funkcjonują nieprzerwanie. Wspieranie start-upów jest postrzegane jako skuteczny element polityki wsparcia przedsiębiorczości. Oczywiście skutki niepożądane powinny być analizowane i korygowane poprzez dostosowanie instrumentów wsparcia.

18. Uwaga: Czy wsparcie w ramach Działania 1.3 RPOWP musi być poprzedzone realizacją projektu w ramach Działania 1.2? Czy będzie miało znaczenie przy ocenie wniosku do Działania 1.3 gdzie realizowano projekt w ramach Działania 1.2?

Odpowiedź: Logiczną sekwencją jest poprzedzenie inwestycji działaniami B+R+I. Stąd przewiduje się takie sekwencyjne uruchamianie środków z Dz. 1.2 i 1.3. Należy przy tym zauważyć, że środki wsparcia na B+R w bieżącym okresie programowania będą znacznie bardziej dostępne. To oznacza, iż przy dużej konkurencji o środki inwestycyjne, preferencje dla tych projektów, które wynikają z działań B+R są jak najbardziej uzasadnione. Nie będzie przy tym miało znaczenia, czy przedsiębiorstwo realizowało działania B+R w ramach Dz. 1.2 RPOWP – chodzi nam o wsparcie każdej działalności B+R+I, szczególnie prowadzącej do rozwoju produkcji/sprzedaży w regionie. Z drugiej strony firmy powinny ocenić, czy opłaca się im sięgnąć po wsparcie zarówno działalności B+R jak i inwestycyjnej – wydaje się, że powiązanie obu znacznie redukuje ryzyka niepowodzenia i obniża koszty zarówno działalności badawczo-rozwojowej jak i inwestycyjnej.

19. Uwaga: W sytuacji niepowodzenia projektu B+R w trakcie lub na jego zakończenie należy liczyć się z koniecznością zwrotu środków wsparcia?

Odpowiedź: Działalność B+R charakteryzuje się inherentnym ryzykiem niepowodzenia. W końcu są to działania 'poszukiwawcze'. Nie przewidujemy sytuacji, w której środki będą musiały zostać zwrócone o ile projekt jest prawidłowo prowadzony a decyzje o zamknięciu nie są przesuwane w czasie tak, aby wykorzystać wszystkie przyznane środki. Eksperti proponują wprowadzenie konieczności zwrotu mniejszej części faktycznie uzyskanego wsparcia (np. 25%) w przypadku niepowodzenia projektu, tak aby zniechęcać wnioskodawców do składania wniosków nieprzemysłanych. Ostatecznej decyzji w tym zakresie jeszcze nie podjęto. Zostanie ona wypracowana na etapie opracowania Uszczegółowienia RPOWP.

Białystok

20. Uwaga: W jaki sposób w rdzeniu specjalizacji znalazł się „przemysł maszynowy” skoro w przekazanym dokumencie tego nie ma, kto dopisał ten przemysł? Dlaczego w rdzeniu nie ma budownictwa? Budownictwo jest rozrzucone po wielu branżach i dlatego nie wychodzi we wskaźnikach dla poszczególnych PKD, a potencjał klastra budowlanego jest olbrzymi.

Odpowiedź: Uwaga dotyczy poprzedniej wersji dokumentu, ta poddawana konsultacjom ma w rdzeniu przemysł maszynowy. Produkcja maszyn ma najwyższe w województwie wskaźniki koncentracji, działają firmy podejmujące współpracę z B+R i decyzją Grupy Roboczej postanowiono wskazać ten przemysł, jako rdzeniowy. Kwestia budownictwa została omówiona w Bielsku Podlaskim i zostanie podkreślone jego znaczenie zarówno w ekoinnowacjach, jak i miejsce w KIS. Naszym zdaniem interes innowacyjnych firm z branży budowlanej jest całkowicie zagwarantowany.

21. Uwaga: W Programie pojawia się zapis dotyczący załączków ośrodków wzrostu i są wymienione: Podlaski Klaster Bielizny; Grajewski Klaster Przemysłowy; Klaster Obróbki Metali? Kto to oceniał, skoro te trzy klastry są zarządzane przez jedną instytucję i dlaczego nie mówi się nic o Wschodnim Klastrze Budowlanym? Jeżeli klaster budowlany nie otrzyma wsparcia z UE, ponieważ nie jest wskazany jako specjalizacja, to będzie to wina Urzędu Marszałkowskiego i autorów dokumentu.

Odpowiedź: Insynuacje na temat lobbowania są wpisane w konsultacje społeczne. Przytoczony fragment dotyczy analizy SWOT i mówi o załączkach wzrostu – dostrzeganych również w Strategii wojewódzkiej. O budownictwie mowa jest w innych częściach dokumentu i to kilkakrotnie. Możliwość wsparcia będą, ponieważ budownictwo wymieniane jest jako część specjalizacji ekoinnowacje oraz część specjalizacji wschodzących. Zarzut, iż ewentualne niepowodzenie będzie winą urzędników, jest bezpodstawny.

22. Uwaga: Czy fakt, iż uczelnie sklasyfikowana jest w kategorii B może mieć negatywne skutki dla ew. aplikowania o środki?

Odpowiedź: Przytoczone jednostki uczelniane sklasyfikowane w kategorii A+ i A miały na celu jedynie pokazanie, iż w województwie podlaskim są silni partnerzy do współpracy z biznesem. Oczywiście nie zamyka to możliwości współpracy na linii przedsiębiorca – jednostka naukowa kategorii B i C. Najistotniejsze jest, by jednostki te wychodziły naprzeciw rzeczywistym potrzebom przedsiębiorców.

23. Uwaga: W jaki sposób należy rozumieć innowacje? Czy możliwy będzie zakup maszyn i istniejących już technologii?

Odpowiedź: Innowacje rozumiemy jako tworzenie czegoś nowego, nowych produktów, nowych procesów. Zatem Program obejmuje jedynie te formy działania, które wymagają wsparcia, by pomysł przedsiębiorcy rozwinąć i wprowadzić na rynek.

24. Uwaga: Prośba do przedstawicieli budownictwa, by nie antagonizowali grupy biznesu i dostrzegli możliwości współpracy?

Odpowiedź: Podpisujemy się pod tym apelem. Wprowadzanie innowacji wymaga wielokrotnie współpracy międzysektorowej i międzybranżowej. To na styku różnych sektorów, które ze sobą współpracują bardzo często pojawiają się nowe, rewolucyjne produkty i usługi. Tak więc w pełni popieramy ideę partnerstwa i współpracy w regionie, która mamy nadzieję w przyszłości przyniesie wymierne korzyści dla naszego województwa.

25. Uwaga: Przedstawiciele Politechniki Białostockiej bardzo pozytywnie oceniają wyróżnienie w rdzeniu przemysłu maszynowego.

Odpowiedź: Pominięcie tego sektora, gdy wyraźnie widać silną koncentrację w skali kraju byłoby błędem, tym bardziej, że sektor ten wykazuje wysoki potencjał dla wdrażania innowacji.

26. Uwaga: Jeżeli ktoś nie potrafi zauważyć siły i specjalizacji budowlanej w województwie, a wskazuje medycynę, to nie ma o czym rozmawiać (po tym stwierdzeniu przedstawiciel-koordynator Wschodniego Klastra Budowlanego wyszedł z sali nie czekając na odpowiedź)

Odpowiedź: Prosimy czytać dokument nie tylko ze zrozumieniem, ale i z życzliwością, a przede wszystkim pamiętając, że UE wymaga od nas koncentracji tematycznej. Firmy budowlane – jeśli tylko wymyślą jakiś projekt we współpracy z B+R – będą mogły zostać beneficjentem środków Programu. Medycyna została wyróżniona, ponieważ schodzą się tu trzy potencjały: producenci urządzeń i aparatury medycznej; jednostki naukowe oraz walory przyrodnicze, które wspólnie dają podstawę do bardzo silnej specjalizacji.

27. Uwaga: Czy przemysł drzewny mieści się w specjalizacjach?

Odpowiedź: Tak, i to w kilku płaszczyznach. W rdzeniowych ekoinnowacjach, ale również jako element krajowej inteligentnej specjalizacji, a także jako kooperator pozostałych rdzeniowych specjalizacji.

28. Uwaga: Czy podział środków: 95% - rdzeń i wschodzące specjalizacje oraz 5% - element elastyczności – utrzyma się po rozmowach z KE?

Odpowiedź: Naszym zdaniem tak, ponieważ wynika on ze specyfiki regionu. Takie podejście zastosowało województwo warmińsko-mazurskie i nie budziło sprzeciwu. To aktywność przedsiębiorców powinna być wytyczną jak dzielić środki, a nie zapisana administracyjnie proporcja.

W niniejszym sprawozdaniu nie ujęto pytań, które nie dotyczyły IS.